

Richard.
de S. Vic.Isaac gla-
dium non ti-
met, sed
amat e Pa-
tris manu.

S. Zeno.

S. Chrys.

Can. 8. 6.

Durus sicut
infernus
amor, qua-
ratione.

Orgeli.

ubi de Martyribus ita præclarè: Morientes exultant, & morti exultant dicentes; ubi est mors stimulus tuus? Jam non stimulus, sed jubilus, dum per medium tui latum, letumque exitum à miseria pandis ad Regnum. Quasi dicat, non jam mors stimulans habet, sed amor falce a præ manibus. Indè gaudium, & laetitia inenarrabilis, dum amorem contemplatur spicula vibrantem, non amara, sed melliflua. Innocens Martyr offertur, immaculata hostia (Isaac videatur ut loquitur S. Zeno Veronen. Serm. i. de Abraham) Lætatus est puer, Pater fidelis, ipse quoque fidelior, nec recusat mortem. Quid hoc! Cur non potius reluctatur filius, queritur! Cur in rugitum magni clamoris non erumpit præ dolore? Ubi lacrymæ, ubi gemitus? Cum exanimatum mortis horrore, oculis caligine circumfasis, corde vitali calore destituti, concidentem Isaacum visurum me putabam; incredibili animi fortitudine circumseptum, & ingenti perfusum lætitia, cerno? Unde in tam horrifico spectaculo, & luctuosissima tragœdia gaudium tantum, tamque insolens? Locus lætitiae datur ubi innocens filius procumbit in genua, manus offert in vincula, corpus ad caedem, acceditque ad struem lignorum rogo paratum? Locus lætitiae conceditur, ubi Pater gladium arripit, & manum extendit, ut Unigenitum suum propria manu juguleret? Ita planè quia Isaac non mortem spectabat communem, sed qualis Martyrum est, pretiosam, chariam, gloriosam: mortem quidem non mortis, sed amoris. Audi Chrysologum argutis plenum Serm. 55. Charitas dolum non habet, fraudem pietas, affectio non recipit falsitatem. Si Pater est, non potest non amare, &c. Quid inde? Hinc Isaac Patris supra se gladium cum videret, hostiam se esse cum horrore, cum dolore poterat, est gavijus. Quod est dicere; quid mirum lætitetur Isaac, dum imminentem, & jam jam in cervicem gladium descendantem videt, cum non tam mortis, quam amoris esse gladium animadverteret? Non enim timoris & angoris arma sunt jacula mortis, sed gaudi, & exultationis, cum ab amore conquirerit existimantur.

814 Sed enim verò disquiro, quid sibi velit Rex pacificus sequenti hemisphio? Dura sicut infernus emulatio. Certè, juxta Hebraeorum consuetudinem, qui aliis verbis explicare, & iterare solent illustrem aliquam sententiam; multi arbitrantur, eandem esse horum verborum sententiam, que superiorum. Ac proinde sensus erit; Martyrum amorem non solum morti in fortitudine assimilari, & coæquari; sed durum ita esse, & tenacem, ut instar inferni non dimittat unquam quod arripuit semel; quin etiam amor ipse, dilecti causa, dura quæque, & acerbissima tormenta, vel inferni cruciamenta quam similia, subire cogat fortiter, & suaviter; ut abundè appareat in Martyribus. Hujus existimationis sunt Justus Orgelitanus Episcopus ibi: Dura sicut infernus emulatio: ut Sancti quoque pro Christo occidi non metuant, quem pro sua salute mortem suscepisse dubio cognoverunt. S. Beda, & Guillelmus similiter, & Hugo de S. Victore in libello de charitate paulò post initium. Vi-

des, quâ ratione Martyrum amor non solum fortis ut mors, sed illius emulatio dura, & tenax sicut infernus sit? Hac igitur amoris emulazione Martyres vehementer affecti, adversa omnia perturbant libentissime, illustre præ oculis habentes amatoris documentum, & exemplum, Paulum videlicet, qui nulla vi eripiendam esse sibi Christi charitatem audacter fatetur ad Rom. 8. 35. Unde S. Ignatius Martyr Epist. ad Romanos 5. Ignat. hoc in Christum amore affectus clamat: *Dabolis tormenta in me veniam, tantum modo ut Jesum nanciscar.* Jure quidem optimo S. Nazianzenus Orat. 27. aiebat: *Amor dulcis Tyrannus.*

815 Si verò emulatio propriè accipiatur pro zelo, seu zelotypia, quæ est ardens affectus in generi; in specie autem impetus mentis ex Dei amore emergens ad cultum divinum, religionis amplectenda, colenda, & propaganda vegeta cupidio, & fervida emulatio intuici honesti suscepta; appositè admodum in Martyres cadit, qui ardenter divini amoris zelo flagrarent tantoperè, ut eorum viscera instar ignis usserit, & comederit. Dolabant enim graviter, si quidquam vidissent, quod Deo summe dilecto offendioni esset. Hoc illi zelo exardecebant adversus impietatem, & idololatriam, ita vehementer, ut acerbissima quæque perferant cruciamenta, & mortes immanissimas pro retenenda, & spatienda Christiana fidem, & veri Dei cultu; quin Tyrannorum blanditiis, & terroribus, promissionibus, & donis; nec consanguineorum, aut amicorum precibus, ejulatu, & lachrymis, quantumvis iteratis & potentissimis, leniri, aut mulceri unquam potuerint.

Hac certè de causa dicitur illorum zelus durus sicut infernus (propriè acceptus) qui nulla vi ab his, quos ipse semel suscepit, superatur, ut evadatur; nec ullis miserorum blanditiis mollitur, ut parcat vel minus puniat: nulla vi vel metu vincibilis, nullis etiam blandimentiis flexibilis, ut dicitur Proverb. 6. 34. Rectè ergo pro nostris Athletis Guillelmus ad hæc Canti. verba: *Anor Guillel. tam robustum in homine zelum excitat, ut nullis illecebrarum blanditiis, nullis adversatum violentiis cedat.* Injuriam fecero SS. Martyribus, si hic non adscribam eorum verba, ore relata S. Ephremi Syri in enc. XL. MM. ubi ita Judicem Tyrannum alloquuntur: *Deum diligimus, te autem odio habemus: nobis verò cum sis sis odio, noli diligere nos.* Sime igitur zonas nostras, accipe & corpora: *nobis enim nihil optabilius est Christo.* Considera porro hinc syncerum desiderium: perspice desiderium, ac ZELUM perfecti amoris. Tolle tolli corpus nostrum, acclamabant; nihil enim nobis, aiebant, Christo est optabilius, &c.

816 Denique, addo pro amoris potentia, illum planè esse morte ipsa fortiorum. Sic observat Theodoreus ad prædicta Canti. verba: *Quemadmodum mors, post latam à Deo sententiam, omnibus dominatur; sic amor superat omnia, adeò ut mortem quoque vincat.* Nonne hoc distinctè claret in Martyribus, qui stetero animosi, & fortes, constantes, & inconclusi non ad ostentationem modò carnificinae, sed etiam irrogationem immanissimam. Unde hoc? Quod in eis

mors

817 Guaric. Christus non morte sed amore virtus. mors efficere, & perficere non potuit, amor fecit & perfecit. Non quidem corporis, sed divini amoris in illorum corde æstuans, vis era potentissima. Mortem minabantur Tyranni SS. Martyribus, nisi à Christiana religione declinarent: horriscum tormentorum apparatum ad terrorem incutendum ostentabant, & expromebant; prævaluit tandem divinus amor in tantum, ut prius Tyranni torquendo superarentur, quam Martyres cruciamenta, & necem excipiendo. Fortior igitur, quam mors ipsa dilectio. Cujus etiam præstantia relucet liquidi & uberior in Christo Martyrum Principe: ut perbellè ostendit Guaricus Abbas Serm. 2. de Nativitate Joann. Unde, quæso, virtus ei esse potest ad resistendum illi charitati, quæ veluti vitium, & captum per omnia genera infinitatum usque ad mortem, mortem autem Crucis, perdixit? Jam non fortis ut mors, sed fortior quam mors dilectio, cum virtute dilectionis infirmata sit usque ad mortem Dei fortitudo. Amore Deus ipse victus & captus non potuit à morte vinciri, & capi; immo vero mors victa, & capta, dum vincere & capere Christum tentat. Apparet in Bethlemico stabulo unigenitus Dei Filius humana indutus natura, fasciis obstrictus, in summa paupertate & nuditate, vagitus emittens, & lachrymulas effundens. Apparet hoc habitu, ut martyris in Cruce subeundi lese candidatum offendret. Quod Isaías prædictis cap. 9. 6. Parculus natus est nobis, & filius datus est nobis; & factus est principatus super humerum ejus. Dum adhuc infantulus extat, dicitur habere principatum super humeros suos, id est, Crucem, ut multi interpretantur Patres. Ambit ab infantia martyrium & mortem Crucis. Pannis & fasciis illigatis captum se atque vitium ad passionem, & Crucis supplicium proficitur. Quis, quæso, Deum invictissimum, impassibilem, & immortalē, ad martyrium Crucis devinxit, devicit, & deduxit? Procul dubio unus amor, & zelus ardenterissimus. Quod Isaías non reticuit, subtextit enim continenter: *Zelus Domini exercituum faciet hoc.* Quod mors efficere non poterat, perfectissimus amor zelus efficit, & perfecit. Rursus, è Crucifixione pendebat, & ante quā è vivis discederet, notanter ait Historicus facer, & testis ocularis Joan. 19. 30. caput inclinasse: *Et inclinato capite tradidit spiritum;* ut non necessitate, sed voluntate se mori ostenderet; ait egregie S. Chrysostomus. Homi. 84. Mors necessitas solet appellari, ut canit Lyricus: *Tardia necessitas lethi corripuit gradum.* Et voluntas in sacrâ, & humanis litteris usurpari solet pro amore, charitate, dilectione. Iai. 62. 4. vocaberis voluntas mea. Hebraicæ captes, id est, amor, dilectio. Inclinasse ergo Iesum caput, adstruere Chrysostomus, ut non lethi necessitate, sed amore voluntatis se mori ostenderet. Ideo ipsa capitum inclinatione cor suum uti amoris sedem demonstravit. Quasi diceret; non mors, sed amor morte

potentior animam tollit, me interimit. Similiter Martyres.

C A P. X VI.

Martyrum Amor, lampas ardenterissima, carbones succensi, incendiaria bolides, alæ ignis, sagittæ ignitæ, fulmina potentissima; inextinguibilia tormentorum inundatione.

818 **H**æc omnia comprehendit Salomon appositissimis verbis, quæ continenter subtexxit post enucleata jam capite antea lapso. Cùm enim de Martyrum amore prædicavisset, illi inesse mortis vim potentissimam, ita subdit: *Lampades ejus lampades Can. 8. 6. ignis, atque flammarum.* Aque multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruerunt illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciat eam. Operam luero, si fuadere velim, verba isthac ad Martyres potissimum esse referenda. Aperte ita sentiunt Theodorus, Justus Orgelitanus, Philo Carp. Apollonius, Cartusianus, S. Laur. Justi. S. Gregorius, & plures alii. Et quidem rectissime; nam Martyrum erga Deum dilectio, qua illi vehementer exarserunt, ad instar lampadis extitit summoperè accensæ; atque ejus certè conditionis, ut neque adversarum rerum aquis inundantibus, neque exundantibus tormentorum fluminibus extingui possit; neque etiam capi aut flecti munieribus, & blandimentis, quæ perinde aspicit, ac si nihil essent.

819 Ut verò his universim prælibatis firmitudo, & splendor concilietur, discutio in primis translationum varietatem ad verba Salomonis. *Lampades Amoris, lampades ignis, nes varia atque flammarum.* Pro flammarum effunduntur. R. Salomon, R. Abraham Abenezra, & R. In-nominatus apud Genebrardum, *Flammae Dei,* vel ut flammæ Domini, vel de Flamma Domini, id est, flamma ingens, vehementissima, violentia; ut esse Dei illa dicuntur, quæ magna sunt: *Montes Dei, cedri Dei, civitas Dei, princeps Dei, homo Dei.* Quid ergo ex hac divinissima, & præstantissima flamma resplendet efformatum? Vulgatus Interpres lampades assignavit ignitas semper, extinguibilis nunquam. Est autem lampas lychnus pensilis, in quo ellychnium accensum oleo foventur. Pro lampade extat in Hebreo vox reseph, quæ ad plura exten-ditur. Primo, significat prunam, seu carbonem accensum, copioso candente igne, & præ copia scintillantem. Unde vertit Pagninus: *Prunæ ejus, prunæ ignis, flamma vehementissime.* Tigurina; cuius carbones sunt ignis à flamma Dei. Vatablus explicat, ut prunæ Vatab. adurunt, ita & amor. Secundò, Munterus Munsterus putat, illam vocem significare facem succinam; ac proinde transtulit; *faces ejus faces,* ut flamma Domini, vel de flamma Domini. Tertiò, voce illa intelligitur quicquid volat, sive aves sint, sive scintillæ, sive sagittæ, vel jacula ignita. Propterea LXX. & no manuli Patres tam Græci, quam Latini reddunt; alæ ejus alæ ignis, flamma ejus. Rex Cantacuzenus: *Pinnæ ipsius, quæ in orbem sunt, pinnæ ignis, atque flammarum.* Alii verò: *Volutilia ejus volatilia ignis, atque flammarum.* Non

In Cruce
similiter.

Joan. 19. 30.

S. Chrys.

Non

Oppian. Nonnulli etiam; Scintilla ejus scintillæ ignis atque flammam. Hebræorum nonnulli explicant, sagittæ, que volant ut scintillæ, vel etiam jacula ignita. Quartò, usurpatum vox illa pro fulgetris, & fulminibus, seu fulguribus, quæ volando adurunt: Ps. 77.48. Et quidem opinor, dicta hæc cum aliqual re spectu ad amorem vulgarem, & profanum, cui lampades, faces, alæ seu pinnæ, sagittæ, & fulmina conceduntur, juxta illius ingenuum, vim, atque potentiam. Vide Oppianum de Venat. lib. 2. & de pescat. lib. 4. ubi amor alis volucr, arcu, sagittis, & facibus armatus est. Rem igitur totam membratim expendo, ut in præfixo titulo præmonstravi.

Lampas ardentera.

Luc. 12. 49. **Pf. 67. 5.** **A**ppositi admodum Martyrum amor assimilatur lampadi, seu faci, in qua ignis foveatur & flamma Domini adeo ingens, & vehementer accensa, ut adversa omnia extingue eam non possint, nihilque de illius ardore remittere. Atqui per flammam Domini, seu ignem de flamma Dei, intelligo illum ipsum amoris ignem, de quo mundi magister Lucæ 12. 49. Ignem veni mittere in terram; & quid volo, nisi ut accendatur. Nam pro flamma Domini, est in Hebreo (ut nota R. Abenezra) salhebeib Iah, est autem vocula Ia, sive Iah abbreviatio quædam, seu compendium majoris nominis divini Ichouah: unde docti Expositores putant in Psalmum 67. 5. eo nomine Iah significari Christum Dominum, qui Deus apparuit homo factus, imminutus, humiliatus, vel in humana natura, vel in Cruce. Verè sub specie illa veri amoris Deus verus, qui accensas dilectionis lampades fert, ut amore ardentissimo Martyrum corda flagrent. Amorem pictores cum lampadibus pingunt, ait S. Isido. Pelusiota lib. 2. Epist. 233. Et paßim humaniiores litteræ vulgarem amorem flammis instructum effingunt, & Ægyptii igne sive accensâ lampade, seu facula, amorem significabant. Sanè cupidio celestis Christus est, de quo Marianus Scholasticus Antholog. 4.

Non ex vulgi vaga hospes Venere, non è terra

Sunt, è corpore sobles lætitiae.

Sed ego in pura hominum mente facem accendo.

Vides facem accendi à Christo, uti à vero amoris Deo, in hominum cordibus? Quantoper sit succensa in Martyrum pectoribus, ostendunt Ecclesiæ Patres, & ipsorum Martyrum acta. Unum audi S. Laur. Justini. lib. de inst. & regimin. Prælatorum cap. 18. Unde, quaso, SS. Martyribus tanta Virtus, tantaque constans? Numquid ex se? Propræfus minime. Inhabitantem ibi habebant Deum, profusa erat in eorum præcordiis Charitas, divinoque erant amore succensi. Propterea tam dira, tam diurna, tamque intolerabilia humana fragilitati, potuerunt perfere supplicia. Quod fusæ explicat & divinæ, adducti Cantorum verbis, quæ versamus. Confonat S. Bernardus in Tractatu de diligendo Deo.

S. Bona. Curdivinus Si vero inquiras, cur divinus amor igni assimiletur potentissimè flammigeranti? Præclarè ostendunt S. Bonavent. in Dieta salutis tit. 5. de Virtutibus cap. 2. de Charitate; & S. Laurent. Justinia, in ligno vitæ tract. de

Charitate cap. 3. Hujus verba donabo pro *amor ignis* commendanda ardentera. Martyrum charitatæ. Propter ipsius excellentiam, comparatur charitas igni: de quo Dominus; ignem S. Justi. veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut ardeat? Meritoque igni comparatur; quia si cut ignis imperiose fertum quasi ignem efficit, ita Charitas igniam reddit animam, quam possidet. Mens enim, quam semel afficerit charitas, sui juris esse non potest. Ignis quoque nunquam est otiosus: sic nec charitas. Amor enim Dei, nunquam otiosus est; operatur magna, si est; si autem operari renuit, non est. Splendorem adducit ignis, quod facit charitas: non enim clarescit anima in fuligine æternæ beatitudinis, si non arserit in officina charitatis. Ignis in pulvrem redigit: illud idem facit charitas: loquar (ait Abraham) ad Dominum meum, cum sim pulvis, & cinis. Ignis tendit sursum: similiter, & charitas: cupio dissolvi, & esse cum Christo, dicit Paulus, qui plenus erat charitate. Ignis consumit; sic & charitas; tanto namque igne peccati rubigo consumitur, quanto peccatoris cor charitatis igne concrematur. Hæc omnia eminentissima ratione operatur amoris Deus Christus Jesus, succensa charitatis lampade instructus, in suis Martyribus.

Carbones succensi.

Eze. 1. 13. **C**arbones & nigredinem habent ab igne, cuius incendio lignum datur, ut carbones fiant; & ardorem etiam arque flammam ex repetito igne. Divino amori prunæ scintillantes, seu igniti carbones conceduntur: Pruna ejus prunæ ignis à flamma Dei: utique ab effectu præclarissimo. Sint Martyrum corpora ob ærumnas, & excepta re ipsa cruciamenta, sint nigricantes carbones; id tamen non tam ab ardenti persecutioñis æstu, quam ab ardore charitatis habent, quam altè concipiunt, adeo tenaciter, ut quod plus excarnificantur, eò magis ignescant amoris flammæ. Judaicæ persecutioñis tempore gloriabatur Ecclesia in tribulationibus Canti. 1. 5. Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol. Filii matris mea pugnaverunt contra me. LXX. vertunt, denigrata sum. S. Amb. de Isaac c. 4. obfuscata. Pro decoloravit, LXX. legunt despxit. Aquila combusit. Pro pugnaverunt, legit Orig. in Ho. dimicaverunt im me. Hebreorum nonnulli, exarserunt, rixati sunt. Carbonis nigredinem in se agnoscit Ecclesia; niger verò color ac fulcus eam humiliatis, & vilitatis speciem appositi, ac bellè repræsentat, quam ipsa in suis Martyribus subiit vexationum tempore. Ideo decolorata à sole dicitur, denigrata, obfuscata, despœcta, combusta; nam, ut Beda hic observat; Hoc loco melius S. Beda. tribulationum ardor, solis appellatione figuratur. Persecutionibus adustam esse testatur. Quod liquidius statim explicit dum ait, impios contrarios illi vehementer fuisse; adversus eam pugnasse, belligerasse, exarsisse. Restè proinde Jutius Orgelitan. Episcop. Nolite Orgel. me considerare quod fusca sim, id est, nolite me constitutam in persecuzione despicer; aestus enim tribulationum sustinui, & quasi decorum temporalis jucunditatis amisi. Per multas enim tribulationes oportet me intrare in regnum Dei. Filii matris mea pugnaverunt

contraria

contra me: filii scilicet Synagogæ, qui docentem, & arguentem Stephanum Martyrem lapidavunt.

Niger simili. dicuntur Martyres, ob persecutionum, & ter Christi tormentorum vim; si illorum. Princeps Jesus similem nigredinem, non à natura, sed ab æruminarum, & cruciamentorum ardore, habuit? Quò respexisse videatur Sponsa, juxta Bernardi mentem Serm. 25. in Cantica: Non erubescit nigredinem, quam novit precessisse & in sponso, cui similiari quantæ etiam gloriae est? Nil sibi gloriosius putat, quam Christi portare opprobrium, &c. Wade ad S. Ioseph, & describet tibi quallem in spiritu illum viderit: non erat ei species, neque decor, &c. Ecce unde niger. Huc revocandus calculus, quem forcipe Seraphinus accepit ex altari, ut Isaiae labia mundaret, & ejusdem cor succenderet cap. 6. 6. calculus enim ille Hebraicè ritpa, Græcè antrax est carbo ignitus, seu pruna: aut etiam (ut Hieronym. interpretatur Epist. 143. ad Damasum) carbunculus, gemma pretiosa miris ex se splendores emittens. Carbone illo succenso. Verbum incarnatum putant presignari S. Basil. S. Cyril. & alii apud Castrum. Christus enim ob Crucis martyrum niger apparuit instar carbonis; sed flammeus carbunculus propter nimiam charitatem, qua dilexit nos. Hanc ipsam sibi induunt speciem SS. Martyres verè Christi crucifixi imitatores. Esto, illorum corpora opprobriis, vexationibus, & cruciamentis nigrescant: ast nigredo hæc planum utique est illius amoris argumentum, quo ignescant in ipsomet opere martyrii; ut apparenter amoris prunæ scintillantes, & carbones igniti; inò pretiū magni carbunculi.

Germa.

Crucis alta-
re carbonib-
ignitis ple-
nium, unde
succensi
Martyres.

823 Si verò carbones altaris igneos ad Crucis lignum referas, divini amoris igne succensem; uti ingenioso vult Germanus Patriarch. Constantinop. Orat. 2. de Ador. Crucis: Te credimus esse altare illud Agni divini in carbones conversum. Quid enim est carbo, nisi lignum undique accensum, & ignitum? Ignis enim impossibilis Divinitatis, Agni in Cruce immolati, altare illud in carbonem sine exsuitione vertit: hinc habebis scintillantes amoris prunas, quibus ad martyrium vehementer sunt accensi Ecclesiæ fidèles. Verè Christus è Cruce amor noster, & verus amoris Deus, cuius igne succensi sunt Crucis carbones, & sparsi in terram, ut Martyres potentissima Crucis Virtute ardenter dilectionis incendio. Effice nitar alibi, Cherubinis Ezechielis quadrigiformibus portendi fortissimos Ecclesiæ Martyres; rotis verò in Crucis speciem dispositis adumbrari Dominicam Crucem. Observa ergo quid de Cherubinis, & rotis adfruatur Ezechielius cap. 1. 13. Et similitudo animalium, aspectus eorum, quasi carbonum ignis ardentinum, & quasi aspectus lampadarum. Talis extat dilectionis vis, & potestas in SS. Martyres quos veluti incendiaria bolis succedit, & uno iectu prosternit, è medio tollit, ut quasi in cinerem redacti, ad æternitatem vivificantur. Propterea forsitan in eodem Canticorum libro cap. 2. 4. assimilatur divinus amor aciei militari benè instructæ, & ordinatæ: Introduxit me Rex in cellam viariam, & ordinavit in me charitatem. Omnia ferè Expositorum conspiratione, hic

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

tillantes prunæ. Ab illo quippe amoris incendio, quo Christus Crucis suffixus conflagravit, habent illi, & nigrorem martyrii gloriosum, & dilectionis flammam potentissimam.

Incendiariae bolides.

824 Inter bellica instrumenta, sive ut nunc vocamus, tormenta, primum locum habent machinas metallicæ, quæ ignis incendio, & sulphureo pulvere glandes æneas, bolides, sive flammeas pilas evibrantes horisono fragore, ac tonitu implent omnia, muros civitatum quatientes, diuientes momento temporis turrens penè in celum eveatas, & obstantia quæque facilimè demolientes. Non multum fallar, si autumaverim, carbones ignis apud Salomonem in verbis, quæ versamus, esse, incendiarias bolides, aut aliquid simile: cum vox Hebreæ seph significet quidquid volitando adurit, & succensum volat. Ad hoc bellicum instrumentum allusus reor eundem Salomonem Proverb. 25. 22. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit, da illi aquam bibere: prunas enim congregabis super caput ejus. Apofstolus ad Roman. 12. 20. legit: Hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput ejus. De ardore dilectionis, seu charitatis erga inimicos, quos benefaciendo circumramus, & amicos nobis efficimus fervore dilectionis decoctos, & devictos, verba capiunt multi apud Salazarium nostrum ibi, & Del Rio tom. 2. Adagio. in 244. fol. 267. Etenim existimat ingeniosè noster Alcasar in Apocal. P. Alca. Notatione 24. procemali, numero 8. in hoc Proverb. testimonio carbones ignis esse incendiarias bolides; nam per similitudinem belli loqui Salomonem, satis docet Pauli contextus, dum ait: Noli vinciri à malo, sed vincere in bono malum. Pro congregabis, vel congregeres est Hebreæ vox choteb, quam ad sensum vertunt Vatablus, & Baynus voce incendiendi: radix est cathab, quæ significat sumere ignem ex foco, ut aliò transferatur, & reponatur. Quod in incendiarias, & volucres bolides propriè cadit; id est, dilectionis ignem, quo oppugnantur inimici. Pro hac existimatione facit etiam, quod saepè in divinis litteris, inter arma missilia, & bellica, carbones numerantur. Psal. 119. 4. Sagittæ portentis acutæ cum carbonibus desolatoriis: id est, sagittæ pariter, & igniti carbones, seu accensæ bolides.

825 Jam ergo divinum Amorem efformari opinor à Salomone, tanquam Tormentarium, Divinis A- seu Bombardarium; cuius potestas longè mori nitar bonba dæris, Marti, exprimavit. Ezechielius cap. 1. 13. Et similitudo animalium, aspectus eorum, quasi carbonum ignis ardentinum, & quasi aspectus lampadarum. Talis extat dilectionis vis, & potestas in SS. Martyres quos veluti incendiaria bolis succedit, & uno iectu prosternit, è medio tollit, ut quasi in cinerem redacti, ad æternitatem vivificantur. Propterea forsitan in eodem Canticorum libro cap. 2. 4. assimilatur divinus amor aciei militari benè instructæ, & ordinatæ: Introduxit me Rex in cellam viariam, & ordinavit in me charitatem. Omnia ferè Expositorum conspiratione, hic

Can. 3. 4.

V meta-